

Welkom!

Werklab Regionalisering

Schot

27-10-2017

Berenschot

Schaalverwarring in het openbaar bestuur

Over schaalverandering en hoe daar mee om te gaan

Frederik van Dalfsen, 27-10-2017

Berenschot

Een paar inleidende opmerkingen voor we 'er in springen'

- Ik neem **schaalverandering** (gelijktijdige schaalvergroting en schaalverkleining) **als een gegeven**, geen onderbouwing
- Ik geef **geen analyse van wat die schaalverandering allemaal behelst**, dat weet u!
- Ik ga **niet in op de voor- en nadelen van schaalverandering** op 3K's, bestuurskracht etc, die kent u (waarschijnlijk aan den lijve ondervonden)!
- Wat doe ik dan wel?
 - Ik spreek op (semi) persoonlijke titel
 - **Bronnen van verwarring**
 - **Een ontwikkelschets** bij gelijkblijvende ontwikkelingen
 - Wat is **nu verstandig?**

Bronnen van verwarring

1. **Welke identiteit is leidend? Sublokaal – lokaal – regionaal**
2. **Lokale belangen vs. bovenlokale belangen**
3. **Eenvormigheid** (en de logica van efficiency) vs. **meervormigheid in samenwerken** (en de logica van passendheid, historie)
4. **Integraal sturen vs. democratische legitimiteit vs. slagvaardigheid**

De glazen bol

Schaalverandering gaat leiden tot een wat ingewikkelde ontwikkeling van een steeds sterkere *'federalisering'* van eenheidsstaat Nederland door:

- **Den Haag lekt aan twee kanten relevantie** - (gemeenten overigens ook) door decentraliseren en europeaniseren. *Kiezen Hugo de Jonge en Kajsa Ollongren voor de juiste schaal?*
- **Lokale autonomie groeit**: - decentralisaties, maar ook o.a. lokale belastingruimte zal (naar verwachting) toenemen → allocatie van middelen één van de kernfuncties van de overheid. Met zeggenschap komt ook verantwoording!
- **Beleidsmatig accent op verscheidenheid en regionaal maatwerk** - in beleid en inrichting openbaar bestuur (Maak Verschil, 2016) → weg van de eenheidsstaat
- **Economische snelheidsverschillen** - tussen regio's uitvergrooten, met steeds markantere en integralere vraagstukken, gekoppeld aan iets als *'Regionaal DNA'*
- Sterker accent op steeds **meer lokale democratische versterking** (democratic challenge, participatie, wellicht de verkozen burgemeesters...

Het enige dat niet *'federaliseert'* is ons staatsbestel...dat gaat natuurlijk wringen

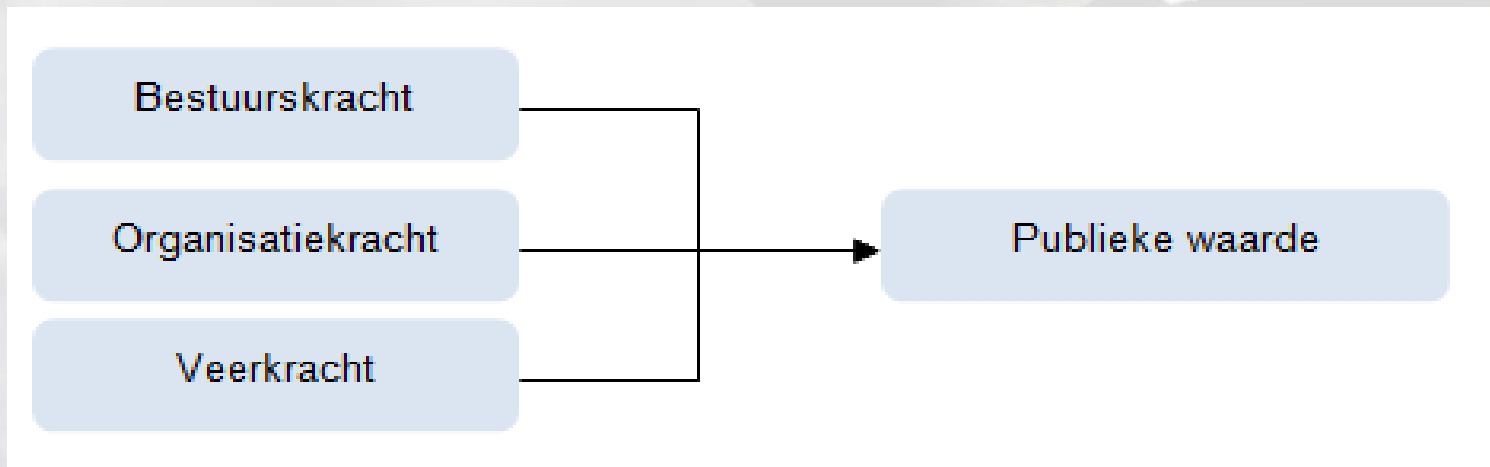
De glazen bol

Gevolg:

- **Essentiële bouwstenen voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en het realiseren van publieke waarde moeten in toenemende mate in, met en door de regio's tot stand gebracht worden.**

In andere woorden:

De organisatie van bestuur, organisatie(s) en de samenleving zal zich zo moeten aanpassen dat ze erop gericht zijn op de regionale schaal tot waarde te komen.

Wat is dan nu verstandig?

- **Verbind schaalvergroting en schaalverkleining in het komen tot krachtige regio's**, in termen van organisatie en inhoud (regionale agenda's)
 - **Faciliteer en versterk maatschappelijke regionalisering** (dat is niet hetzelfde als maatschappelijke schaalvergroting!)
 - **Lokale democratie vitaliseren**, incl. betrokkenheid samenleving en versterking waakhondfuncties (lokale media, rekenkamer, ombudsfunctie)
 - **Grotere ambtelijke apparaten creëren** om netwerk-bouw-functie te vervullen, met juiste capaciteit mensen
- **Sense and simplicity**
 - **Organiseer waar mogelijk congruent**: Repeterend gesprek één van de grootste meerwaardes, lagere transactiekosten ook. *Comply or explain.*
 - **Houd samenwerkingsgremia** (publiek-publiek en publiek-privaat) **doelgericht**
 - Hanteer **een logica van proberen**. Werkt het niet? Stop dan ook.

Hoe daar te komen?

1. **Inhoud** – praat vanuit feitelijke analyses en ontwikkel (eerst lokaal en dan regionaal) gedeelde probleemanalyses en agenda's, waarbij gemeenteraden nadrukkelijk aan zet zijn. Een methodiek als 'Dwingende Logica' kan sterk helpen.
2. **Proces** – Faseer duidelijk en hecht fases af met besluiten en/of commitment.
3. **Relaties** – onderhoud intern en extern een continu gesprek over schaal en schaalverandering. Dat maakt het makkelijker snel te reageren en houdt de 'hobbels' laag